

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНЬСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 66

СЕРПЕНЬ • AUGUST 2014 • Nr.15 (2899)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ШАНС УКРАЇНИ

В СЕРЕДНЬОМУ, ЩОДНЯ НА ВІЙНІ З РОСІЄЮ ГИНЕ ВІД 3 ДО 19 УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ. НА 24 ЛИПНЯ, ЗАГАЛОМ, ЗАГИНУЛО 325 ХЛОПЦІВ. ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ЛИЦАРЯМ! НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО БІЛЬШЕ, ЯК ТИСЯЧУ ПОРАНЕНИХ – ЦІ ЛЮДИ ВИМАГАЮТЬ НАШОЇ ДОПОМОГИ, ЇМ НИНІ ВКРАЙ ВАЖКО ФІЗИЧНО І ПСИХІЧНО.

Молімось за те, щоб до 24 серпня, коли відзначатимемо 23 річницю падіння людиноненависницького СССР, заодно ми змогли тішитися повним визволенням земель України від російського супостата. Звісно, кількість жертв шокує і вкрай пригнічує. Всім нам в ці дні важко, а найважче, напевно, родинам загиблих Лицарів. Маємо однак розуміти, що це війна з Росією, яка має амбіції суперничати зі США; з країною, яка в даний момент охоплена дією злого духа; врешті, маємо усвідомлювати, що це наш шанс повністю перекреслити згубну для нашого народу Переяславську Угоду 1654 року. Якщо ми його не використаємо тепер – наступний невідомо коли появиться. 300 з лишнім років перебування в російській зоні впливу далися нам вкрай важко, ми, як нація, були на краю загибелі, а тепер ми уже в брамі нового життя, вже видно про-

мені оновленого для нас світу. Ледве не усе людство споглядає нині на Україну і сподівається на нашу перемогу.

Молімось за те, щоб 24 серпня, у свято самостійності, ми всі змогли голосно сказати: ПЕРЕМОГА ЗА НАМИ!

МИР У НАШИХ ХАТАХ! Найближчі дні і тижні можуть однак бути надзвичайно складними через те, що Володимир

Путін опинився в пастці: хлинути відверто всією своєю міццю на Україну не може, оскільки боїться реакції світу, а відтак ймовірного колапсу російської держави; відступити теж не може, оскільки в Росії визнають його не вартим поваги боягузом. Таким чином ми можемо припустити, що Путін нині нагадає загнаного в самопастку звіра. Дуже схожі помилки нещодавно вчинив злочинець Віктор Янукович, от тільки, Путіну тікати нікуди... Правда... є Куба.

Молімось за швидке і якнайменш криваве завершення двобою з Кремлем. Молімось разом з нашим Андреем!

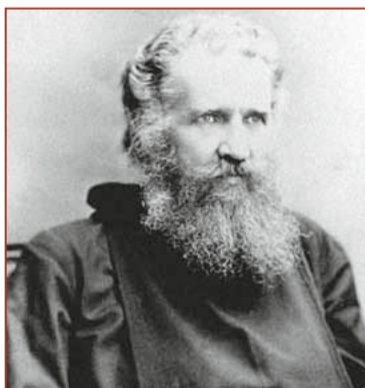
Редакція «ХГ»

Село Тоболи Камінь-Каширського району, що на Волині. Похорон бійця батальйону Айдар, 26-річного Миколи Королька. Без батька лишилося двоє малолітніх дітей. Текст та світлина з інтернетсторінки Ігоря Гузя

ХГ

МОЛИТВА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО «ЗА УКРАЇНУ І УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД»

Всемогутий Боже і Царю весвіту, спасителю наш, Ісусе Христе, що всім серцем любиш увесь людський рід і своїм безмежним промислом опікуєшся кожним народом зосібна! Споглянь милосердно і на наш український нарід, і на кожний інший нарід, що з повною надією припадає до Тебе як до свого найліпшого Отця і премудрого Царя. Ми, діти цього народу, покійно послужні Твоїй святій волі, любимо всі народи, що їх Ти відкупив Своєю святою кров'ю на хресті, а передусім любимо щирою християнською любов'ю наш український нарід. Тим то з

любови до нього, а радше з любови до Тебе, наш Боже, благаємо:

- ✦ Прости йому всі провини, поправ всі його злі нахили, а скріпи добрі нахили; змилюєшся над ним у всіх його потребах. Борони його перед усякою кривдою й несправедливістю ворогів.
- ✦ Зливай на нього безнастанно Твоє щедre благословення.
- ✦ Благаємо Тебе, наш Боже, про особливу опіку і поміч для нашого народу, щоб серед усіх переживань і спокус з боку світу, диявола і його слуг він міг завжди зберегти небесне світло віри, перемагати витривалістю всякі труднощі і завжди належати до благословенного Твого Божого Царства, і тут на цім світі і в небесній батьківщині.
- ✦ Дай нам ласку, щоб ми всі до одного, залучені єдністю віри і союзом любови під Твоїм проводом і проводом святої Вселенської Церкви, йшли завжди дорогами правди і справедливості, любови та спасення.
- ✦ Пішли українському народові святих, великих своїх слуг, щоб прикладом і словом були його мудрими провідниками у всіх царинах народного, суспільного й громадського життя. Провідникам нашого народу

дай світло Твоїєї премудрости з неба, дай йому численне і добре та святе духовенство!

- ✦ Заопікуйся його молоддю, щоб не тратила ласки святого Хрещення, щоб одержувала в родині й школі основне християнське виховання і виходила на позиточних синів свого народу. Благослови всі наші родини, щоб батьки були зразковими й певними християнами, а матері визначались мудрістю, побожністю й дбайливістю у вихованні дітей. Заохоти багатьох із нашого народу до життя досконалішого, до святости. Поклич багатьох, у кожному поколінні, до монашого стану, до геройських жертв за справи Церкви й народу.
- ✦ Просвіти всіх нас, нахили всі серця, щоб усі якнайліпше пізнавали й цінити святу католицьку віру і, визначаючи її, почували себе щасливими, стояли в ній непохитно, хоч би треба було понести й мученичу смерть, та й щоб по законах святої віри улаждували своє життя.
- ✦ Благослови також і дочасне добро нашого народу. Дай йому волю, щоб міг свobodно розвивати свої природні, Тобою дані, сили. Обдаруй його правдивою незіпсованою просвітою. Благослови його працю на всіх ділянках науки, мистецтва й добробуту та благослови всіх і все, щоб наш нарід, живучи мирно та щасливо, міг добре Тобі служити, а з Твоєю поміччю одержати вічну небесну Батьківщину.

А Ти, Пресвята Богородице, Непорочно Зачата, Мати і Царице України, Святий Обручнице Йосифе, покровителю Вселенської Церкви, святий Архангеле Михаїле і ви всі, покровителі українського народу, опікуйтеся завжди цим народом, щоб він став народом святим, щоб сповнив своє Боже післаництво, щоб на вернув увесь Схід до світла віри, щоб причинився до світлого добра людського роду, щоб був поміччю і потіхою святої Вселенської Церкви та щоб приносив Вічному Цареві Безперестанну славу, честь і поклін на віки вічні. Амінь.

КОРУМПОВАНІСТЬ, ЦЕ НЕ «ГРІШОК» ЗЦІЛИТИСЬ ВІД КОРУПЦІЇ

«Кілька думок на тему корупції», – книжка під такою назвою авторства архієпископа аргентинської столиці кардинала Хорхе Маріо Бергольйо була опублікована 2005 року у видавництві «Editorial Claretiana» в Буенос-Айресі. Йдеться про текст, який Хорхе Маріо Бергольйо написав 1991 року, ще перед тим, як був призначений єпископом-помічником Буенос-Айреса. А 2005 року, вже як кардинал, він представив доповнений текст архидієцезальній асамблеї. Тема дуже актуальна для України.

У передмові до італійського видання, яке побачило світ під назвою «Зцілитись від корупції» вже після того, як автора було обрано на Наступника Святого Петра, пригадується про те,

що корупція є давнім злом, яке постійно заражало людську природу. Слово «корупція», яке походить від латинського corrumpere (псувати), згідно з тлумачним словником української мови означає використання посадовою особою свого службового становища з метою особистого збагачення, чи підкупність, продажність урядовців і громадських діячів.

Ще в 70-му році до Христа римський сенатор Цицерон у своїх промовах під час процесу над претором Сицилії Гаєм Ліцинієм Верресом, якого звинувачувано у здирництві, казав: «Так гине держава. Відбрати від інших для себе чи для свого угруповання більше шкодить добру країни, ніж війни і посуха».

Бич корупції приховує у собі зневагу до спільного добра, протиставляє власні приватні інтереси загальним. А коли хтось ставить перед собою завдання аналізувати та поборювати це явище, то усвідомлює, що шлях пролягає через непрохідні хащі. Глибокі думки то-

діншого кардинала Бергольйо вказують на корупцію не лише, як на кількісну вершину гріха, але й як на бур'ян, який точить основи, на яких тримаються демократичні держави і сама ж Церква.

«Під час зустрічей архидієцезальних та громадських структур нашого міста часто, майже постійно, заторкується тема корупції, як однієї із звичних дійсностей життя», – пише автор у вступі, зазначаючи, що часто говориться про корумпованих осіб чи про інституції, які вступили у фазу розпаду, втратили свою консистенцію, здатність існувати, зростати, прямувати до повноти, служити суспільству. У цьому немає нічого нового: відколи людина є людиною, завжди існувало це явище, яке, очевидно, є процесом вмирання. Адже коли завмирає життя, починається процес псування.

Дуже часто корупцію ототожнюється з гріхом, але на думку папи Франциска це не зовсім точно. Стан гріха і стан корумпованості, зіпсуття, – це дві відмінні, хоч і тісно пов'язані між собою

дійсності. Ми знаємо, що всі ми є грішниками, але певною новизною, яка входить у колективну уяву, є ставлення до корупції, немов до чогось такого, що становить частину нормального життя суспільства, певний вимір, який викривається, але з яким погоджуємось у суспільному житті.

Але не можемо вдавати, що не бачимо проблеми корупції. Варто над нею призадуматися, також і про її зв'язок з поняттям гріха. Буде корисним перетрясти душу пророчою силою Євангелія, яка веде нас до істини, відкидаючи опале листя, під яким людська слабкість, разом зі спільництвом, створює сприятливий для корупції ґрунт. У світлі Божого слова потрібно навчитися відрізняти різні стадії корумпованості, які нас оточують та своїми спокусами піддають нас небезпеці зіпсуття. Що кожен є грішником, це слід визнати, але треба остерігатися того, щоб не приймати стан корумпованості, як ще один «грішок».

Радіо Ватикан

XI

ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЄ

Сьогоднішній світ дуже вразливий на різні події та добре поінформований про них. Часто відомо про деталі подій, їхню історію та підґрунтя. Люди звертають велику увагу на щось особливого, навіть очікують якоїсь зміни чи видимого втручання Бога в їхнє особисте чи ближніх життя. Чуємо то тут, то там про мироточення ікон, появу христів або лику Спасителя тощо.

Певний час тому у телевізії показали, що у Хмельницькій області на стовбурі дерева, де відламалася гіляка, видний лик Спасителя. І правда, це можна було спостерегти та вималювати в уяві певні риси. Було показано, що люди приносили туди хліб, фрукти, цукор, мед тощо, складали на стіл та молилися разом зі священником. Сам священник, теж говорив журналістам про чудо.

Це добре, що люди збиралися на молитву немалою кількістю з навколишніх сіл та околиці. Запитуємо: чому ці люди не приходять кожної неділі та свята на молитву в церкву, не розкаються у своїх гріхах та не змінюють свого способу життя на краще, у духовному розумінні слова. Так, тільки деякі з них моляться, відвідують щонеділі церкву, дотримуються установлених постів і т.д. А ось особливі явища притягають людей, промовляють до їхнього сумління, наводять спасенний страх про те, що їх чекає у вічності.

Люди забувають, що вони відкуплені дорогою ціною: кров'ю, що її пролив Ісус Христос ради нашого спасіння. Кожна Служба Божа, це безкровна жертва за людей, молитва Сина Божого до Небесного Отця за наше освячення та спасіння.

Свято Преображення ГНІХ ставить нам

Преображення Господнє на горі Тавор,
робота Джованні Белліні, 1455 р.

перед очі велику подію, що сталася на горі Тавор з Ісусом Христом, який взяв зі собою трьох учнів. Не потрібно було брати усіх, вистарчало трьох свідків, щоб пізніше це стало явним та проголошеним. Святий Іван євангеліст, свідок цього, чомусь не описав цієї події у своїх євангельських розповідях. Коли Спаситель цього разу вийшов на гору, апостоли побачили дивну зміну, що відбулася не тільки на обличчі Ісуса, яке «засяло наче сонце»: його одежа світилася неймовірним світлом. Не від хімічних елементів вона заблищала й побіліла, але від величності сили Божества і то тільки, як прояв до певної міри. У Господі події стаються по-іншому як у людей. Люди обмежені, а Він – Творець, Всевишній Бог, Володар світу та усяких змін. Апостоли побачили невидиме Божество видимим у плоті на Таворській горі осяяним й цим були дуже у страху здивовані.

ПРОРОКИ І УЧНІ

На горі з'явилися два старозавітні пророки, про яких знали учні, але вони їх ніколи не бачили. Осяяний пророк Мойсей та вогняний Ілля дуже давно відійшли до вічності перед появою на світ учнів Христових на землі. Невідомо звідки учні знали, що це були ці пророки. Можливо з розмови, що чули, яка відбувалася поміж Спасителем, а пророками? А може бути, що Ісус Христос пізніше сказав їм про цих учасників спілкування? З цієї події виходить, що учні не брали участі в розмові. Євангеліст Лука навіть пише, що учні послули; мабуть розмова тривала довго. Не знаємо способу постави пророків та Спасителя під час розмови. Чи вони були підняті у повітрі усі троє, як часто зображується цю подію на іконах, чи стояли на землі? Хоч це не так важливо як спілкування дані персонажі, однак, хочеться знати про їхню поставу та спосіб спілкування.

Продовження на 3 стор. ►

► ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЄ

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Відомо, що розмовляли про терпіння, які очікували Ісуса Христа. І це був видимий знак важності терпіння Спасителя, а разом з тим показ Його божественної та людської природи. Навкруги цієї події сталися дивні знаки: переміна й блискучий вигляд обличчя Христа та світло його одежі; поява пророків із другого світу; хмара, що огорнула присутніх й виразний голос із неба: «Цей мій улюблений Син, що я його вподобав: його слухайте».

3 НЕБА І ЗЕМЛІ

Три постаті неба і три особи землі зустрілися на горі. Учні припали до землі, як земляни, що лякаються й дивуються усякій незвичайній зміні. Інша постава пророків, що вільно себе поводити під час розмови зі Спасителем. Особи неба почувають себе безпечно, вільно, перебуваючи у великій любові з Ісусом Христом, своїм Богом. Особи землі, учні Христові, липнуть до землі, припадають до неї, не можуть відірватися та покинути земських думок та потреб. Петро проголосив, що вони бажали б залишитися тут назавжди, будуючи тільки три намети для пророків та Христа. Зрівняв, однак невдало, Сина Божого з людьми, хоч пророками, що стали уже учасниками вічної слави у небі. Це – апостол, що не бажає терпіння Спасителя, не розуміє важливості та потреби викупу людського роду від поранення гріхом. Він докоряв Христові: «Пожалій себе, Господи! Це хай не станеться з тобою!». Петро боїться терпіння Ісуса, а цей прийшов на землю, щоб показати в такий спосіб велику любов Бога до грішного люду, немічної людини. Петро думав про себе і своє задоволення з товариства, якого став учасником. Сам був готовий перебувати під відкритим небом, палючим сонцем, вітрами та дощем. Це велика зміна, велике захоплення тих осіб, хто уже на землі торкнувся небесних вершин, або намагається це гідно розуміти і йти шляхом освячення й спасіння.

Святий Іван Золотоустий роздумує, що явлене у цій події було лише поблажливостю, але не точним представленням предмету Преображення. Він навчає,

що для оглядання нетлінних тіл та їхньої слави потрібні нетлінні й безсмертні очі. Людські очі не витримали б цього небесного світла та слави, якою огорнуті постаті неба, а тим більше Господь.

ЗМІНЮЙМОСЯ З ГОСПОДОМ

Свято Преображення закликає нас до перемини нашого життя. У цій переміні перше місце повинен зайняти Христос, який сам здібний змінити людину на краще, якщо вона дозволить йому це вчинити. Сама людина безсила довершити позитивні зміни у собі. Ми маємо дуже великий дар та велике чудо перемини хліба та вина під час Святої Літургії у Тіло та Кров Спасителя. Часте споживання та участь у цих Дарах, допомагають нам вносити перемену нашого духовного життя, освячувати його.

Колись Спаситель відзивався до учнів: «Пустіть дітей, нехай ідуть до мене; не бороніть їм: таких бо Царство Боже». Ми Його діти, тому ніхто й ніщо не може нам заборонити, щоб приходити до Бога й здобувати Небесне Царство. Апостоли побачили маленьку славу й були готові залишатися там у складних умовах, щоб тільки бачити й перебувати разом у цьому захопленні, яке дав їм бачити Господь. З неба пролунав голос Отця, який засвідчив про Божество його Сина, Ісуса Христа та вказав нам, щоб Його слухати. А слухати його, означає прийняти вповні науку Ісуса Христа до свого серця та жити нею. Не потрібно лежати й припадати до землі, хіба що у молитві. Потрібно слухати голосу Спасителя, духовно вставати, не лякатися, але мати довіру до Бога, отрясатися з наших духовних падінь і йти вперед. Хай Господь благословить нам у наших змаганнях за небо, за вічну щасливість.

Звернемося нашою молитвою до Господа молитвою ірмоса сьогоднішнього свята: «Привів ти, Спасе, мене любов'ю і переминив ти Божественним твоїм бажанням; але спали вогнем духовним гріхи мої і сподоби насититися твоєю споживою, щоб, подвійно радіючи, я величав благий, твою велич»

† Ігор, архієпископ і Митрополит Львівський

ХГ

3 ПАПОЮ ФРАНЦИСКОМ ПРО НОВУ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЮ

«Глава Католицької Церкви відкидає ствердження, що парафія – це вже застаріла структура. На його думку, навпаки, вона є гнучкою та може приймати найрізноманітніші форми, яких вимагає місійна креативність «пастиря і громади». Очевидно, вона не є «єдиною євангелізаційною інституцією», але якщо буде здатною «постійно реформуватися та пристосовуватися», то й надалі залишатиметься «Церквою, що живе серед домівок своїх синів і доньок», як писав Іван Павло II в Апостольському Поученні «Christifideles laici».

Але це, за словами папи Франциска, вимагає того, щоб парафія перебувала у постійному контакті з родинами і з життям народу, а не ставала «отяжалою структурою, відокремленою від людей, чи групою обраних, які вдвляються лише в себе». Парафія є «церковною присутністю на даній території, місцем слухання Божого слова, зростання у християнському житті, діалогу, звіщення, великодушної милосердної любові,

«Мрію про місійний вибір, здатний все переминити, аби звичай, стилі, розклади, мова та кожна церковна структура ставали належним каналом євангелізації сучасного світу, а не засобами самозбереження. Реформу структур, що вимагає душпастирського навернення, можна розуміти лише так: зробити все для того, щоб вони ставали місійнішими, щоб звичайне душпастирство в усіх своїх інстанціях було експансивнішим та відкритішим, щоб ті, які трудяться на ниві душпастирства, приймали постійне наставлення «виходу» назовні, таким чином сприяючи позитивній відповіді всіх тих, кому Ісус пропонує свою приязнь», – пише папа Франциск у другій частині першого розділу Апостольського Напоумлення «Радість Євангелія», в якому він роздумує про необхідність «навернення душпастирства».

Змінювати себе важко, а традиції Ватикану, напевно, ще важче. Папа Франциск у ватиканській їдальні для працівників, 25 липня 2014 р.

адорації та богослужіння. Через всю свою діяльність, – пише Святіший Отець, цитуючи пропозиції Синоду про нову євангелізацію, – парафія заохочує та формує своїх членів, щоб вони ставали чинниками євангелізації. (...) Однак, мусимо визнати, що заклик до перегляду та оновлення парафій ще не приніс достатніх плодів».

Інші церковні інституції, такі як різні спільноти, рухи та асоціації, також є «багатством Церкви, яке Святий Дух пробуджує для євангелізування всіх сфер та середовищ». Часто вони вносять «новий євангелізаційний запал та здатність до діалогу зі світом». «Але дуже корисним є те, – підсумовує папа Франциск, – щоб вони не втрачали контакту з цією дуже багатою дійсністю місцевої парафії та охоче інтегрувалися в органічне душпастирство місцевої Церкви». Це дозволить уникнути того, щоб вони залишалися «лише з однією частиною Євангелія чи Церкви», або щоб не стали «кочівниками, позбавленими коріння».

Радіо Ватикан

КОРОТКО

ЧЕРВОНІЙ ХРЕСТ: УКРАЇНА У СТАНІ ВІЙНИ

Червоний Хрест визнав, що Україна знаходиться у стані війни. Це відкриває двері для обвинувачень у військових злочинах, у тому числі за катастрофу з Боїнгом-777. Доповідь Червоного Хреста є секретною, повідомляє Reuters. «Очевидно, що це міжнародний конфлікт, і тому це, швидше за все, військовий злочин», сказав дипломат однією із західних держав у Женеві. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) є хранителем Женевських Конвенцій, що встановлюють правила ведення війни. ООН спирається на думку Червоного Хреста щодо того, коли насильство перетворюється на війну. Як пише Reuters, МКЧХ не зробив жодної публічної заяви з цього приводу, аби не образити ні Україну, ні Росію, називаючи конфлікт громадянською війною чи то актом зовнішньої агресії. Однак Червоний Хрест зробив це у приватному порядку і поінформував учасників конфлікту, повідомили джерела Reuters. Визначення «війна» – або міжнародна, або громадянська – міняє гру на законних підставах, тому що з'являються дві воюючі сторони. Вони є відповідальними за військові злочини. Підозрювані також можуть бути заарештовані за кордоном, так як деякі країни застосовують «універсальну юрисдикцію» до військових злочинів. (Українська Правда)

К

ЕКС-ПРЕЗИДЕНТ ГРУЗІЇ ПРО УКРАЇНУ

Ми всі на порозі великих подій – якщо Майдан був початком політичного кінця російської імперії, то немінуча перемога українських збройних сил в Донецьку, ознаменує вирішальну поразку Путіна, його системи з усіма своїми ставлениками у Європі та по всьому постсоветському просторі. Це буде помстою за століття приниження, за жертв Голодомору, за Лицарів Небесної Сотні, за відважних воїнів, які зложили голови в останні дні та місяці. Українцям важко, вони несуть втрати, але їм і всім нам тепер потрібна тільки перемога, перемога будь-якою ціною, перемога над імперією зла та брехні. Цією перемогою Українські Лицарі навки впишуть свої імена в історію як рятувальники європейської цивілізації від головного варвара XXI століття. Нехай допоможе Господь Україні і всім нам! Слава Україні, слава Героям! (зі сторінки М. Саакашвілі у Фейсбуці)

К

АМЕРИКАНЦІВ НАДИХАЄ БОРОТЬБА УКРАЇНЦІВ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Приклад України надихає американців, які розуміють, що стоїть за боротьбою за незалежність. Про це заявив посол цієї країни в Україні Джеффри Пайетт. «Захищаючи свою демократію, ви надихаєте світ. Гадаю, що говорю від імені всіх своїх американських колег, наскільки ми вражені і зворушені хоробрістю і рішучістю, яку демонстрували українці протягом останніх шести місяців», – сказав Пайетт.

К

ЕПІСКОПАТ США ФІНАНСОВО ДОПОМОЖЕ ЦЕРКВІ В УКРАЇНІ

Конференція католицьких єпископів США виділила майже 5 млн. доларів для фінансування 211 пастирських, будівельних та освітніх проектів у 20 колишніх комуністичних державах. З них понад 1.3 млн. доларів призначені для України. Затверджені проекти включають: побудову притулків для бездомних, експлуатаційні витрати для декількох дитячих будинків, якими опікуються Сестри св. Йосифа, витрати для молодіжних акцій, а також католицьких телевізійних програм. Кілька проектів будуть стосуватися богослужбових осіб, які працюють в Україні. Ці гранти включають: витрати на будівництво семінарії, формаційних та навчальних програм для сестер, вікна для келій Покровського Студитського Монастиря, а також на підтримку декількох семінарій і програм для священників. (Департамент Інформації УГКЦ)

УКРАЇНА хроніка протистояння РОСІЯ

Марка УНР. Зверніть увагу на символіку гербової композиції, що відображала ідеї соборності українських земель: Архангел Михаїл, як символ Наддніпрянщини сполучений з левом, символом Галичини. Текст та світлина Ореста Круковського

«УКРАЇНА МУСИТЬ БУТИ НАШОЮ»

Ленін, Троцький і Сталін присвятили особливу увагу підривної роботі в Україні. Лев Троцький давав такі директиви агітаторам, яких надсилали в Україну: «Проте, що ми говоримо цілком явно в Росії, на Україні можна говорити пошепки, а ще ліпше про це не говорити взагалі. Вміння мовчати також належить до одної з форм красномовства. Ви, товариші, рушаєте на Україну. Затямте, що немає агітаторської праці труднішої, ніж на Україні. Утрете вже висилася туди сильні кадри і кожного разу зі щораз новою тактикою, зі щораз новими прийомами... Конкретно, у вашій праці треба звертати увагу на ось такі засади:

1. Не накидати (нав'язувати) українському селянству кому-

ни до того часу, доки там наша влада ще не закріпилася.

- 2.** Обережно запроваджувати її в давніх маетках під назвою артілей або спілок.
- 3.** Переконавати, що в Росії немає комуни.
- 4.** Для противаги Петлюрі та іншим говорити, що Росія також визнає самостійність України, але з радянською владою, а Петлюра продає Україну буржуазним державам.
- 5.** Тільки ідіот без глузду, або провокатор буде всюди і за кожної нагоди говорити, що ми воюємо з Петлюрою. Покищо, як довго не розбито Денікіна, поширювати поголоски, що радянська влада є всюди з Петлюрою.

Якби трапилися випадки грабунків у Червоній Армії, то звальовати вину на повстанців і петлюрівців, які проникли до нашої армії.

Пояснювати селянам, що хліб заберуть лише від куркулів, але не для Росії, а для найбідніших селян України, для робітників і для Червоної Армії, яка вигнала Денікіна з України.

Агітатори мають подбати, щоб до Рад і Виконкомів потрапила більшість комуністів і тих, що їм співчують, а на всеукраїнський з'їзд Рад – такі делегати, які не приєднаються до ворогів радянської влади, а з більшовиків оберуть уряд України.

Ні на хвилину не забувайте, що Україна мусить бути нашою. А нашою вона буде лише тоді, коли стане радянською, а Петлюра буде назавжди вибитий з пам'яті народу» (Gazette de Lausanne. — No 195. — 15.VII.1920; Доценко О. Літопис української революції.— С. ХCV).

**Михайло Демкович
Добрянський**

ХГ

ПІСЛЯ ПАДІННЯ БОЇНГА-777...

© Petr Shelomovskiy / www.shelomovskiy.com

Між нашим та штабним наметом уздовж стежки лежать два трупи. Справа обличчям вниз в неприродній позі лежить жінка в закривавленому порваному одязі. Зліва повністю голий чоловік недвижним оком дивиться назад в похмуре небо. Трупи лежать на пшеничному полі. Трупи лежать уздовж дороги. Обгорілі. Одягнені. Голі. Частини тіл. В розбитих кріслах. Без крісел.

Рятувальники пригощають нас парним молоком і пірижками з картоплею. За горизонтом гуркоче канонада. Місцеві сказали нам, що люди падали з неба, як дощ. У відділенні для тварин подорожували павичі, два павичі лежать поруч із величезним червоним папугою. Так дивно, що птахи не врятувалися, але ж, мабуть, вони були в клітках. Трохи подалі висунув закривавлений язик чорно-

білий спанієль. І знову люди, світлини, журнали, листівки, руки, ноги. Голови. Адже це все відбувається тому, що хтось вирішив пограти у війну іграшками для дорослих. Може, досить уже трупів, закривавлених дитячих тіл, обірваних доль, горя?

Сиджу в кафешці в Торезі. Десь не дуже далеко стріляють «гради». Відправляю в агентство світлини, багато з яких я не можу показати вам, бо люди не повинні таке бачити. Відправлю і поїду назад, шукати місце, де в полі височенних соняхів впав ніс літака Боїнг-777 малайзійських авіаліній.

**Петро Шельмовський (з персонального блогу),
переклад з російської Надії Ярцевої**

25 років тому здійснилось...

ЯК ВЛАДИКА ВАСИЛИК ТРАВИ ЗБИРАВ...

(РОЗМОВА З ВЛАДИКОЮ ВОЛОДИМИРОМ ВІЙТИШИНИМ)

► Перша Ваша зустріч з підпільною Церквою відбулася у вашому домі?

Владика Володимир Війтишин:

В Радянському Союзі більшість християн в нас на Галичині жили в підпіллі. Ми слухали Богослуження в неділю по Радіо Ватикан, а також користали з послуг наших підпільних владик та священників, які відправляли Літургію по хатах. Також в домівках зберігали богослужбові ризи та посуд.

► Як організовувалися відправи на селі?

Владика В. Війтишин: Було багато активістів з середовища світських людей, які дожили в цій справі допомагали. Коли закінчилось Богослужіння, ніхто не міг сказати, коли буде наступне з огляду на можливу присутність когось із завербованих. Якщо в людей була якась потреба в послугах священника, то вони якраз зверталися до оцих активістів, людей перевірених і знаних, яким довіряли, і які передавали ці прохання священникові. Ще в часі свого дитинства я був свідком таких активістів, я маю на увазі сестер-служебниць з міста Бучача, до яких з'їжджалися з більшої частини Тернопільщини та й, напевно, з Франківщини також, і сестри полагоджували справу. До сестер зверталися в справах хрестин чи вінчання, похорону. В тих часах не можна було публічно від-

служити похорон. Багато наших вірних не хотіли брати православних священників. Тоді вони приносили в кульочку землю, яку опечатували, молилися над нею, приносили на гріб і хрестом засипали, таким чином опечатували гроби.

► Чи були ви свідком контролювання з боку радянської влади?

Владика В. Війтишин: Контроль був дуже сильний, так як Церква була поза правом існування. Переслідували всіх. Священникам загрожувала в'язниця. Вірним – переслідування: звільнення з місця праці, внесення до чорних списків, стеження. Людей штрафували, якщо виявляли, що в їхніх помешканнях відправлялася Літургія, їх притягали до відповідальності, причому штраф – це ще було найменше покарання. Активних священників часто ув'язнювали.

► Скільки людей приходило в ті часи на Службу Божу? 10, 20?

Владика В. Війтишин: Набагато більше! Залежало також в якому населеному пункті була відправа. Були такі села, які не мали православного священника. Тоді цілими селами приходили на відправу. Це були села на Франківщині, Львівщині. Також доводилося обслуговувати людей, які були при владі, коли їхні старенькі батьки кликали священника, щоб охрестити внуків, а батьки цих дітей навіть не були присутніми при хрестинах. Були великі Богослужіння, які відбувалися на великі свята (Пасха, Різдво), менші на менші свята, чи коли треба було когось обвінчати, то були присутні тільки батьки та ближча родина. На великі свята старалися, щоб приходило багато людей, щоб було видно, що нас, вірних, не є тільки одиниці, але багато, що Церква, навіть в підпіллі, є живою.

Конче хочу в цьому контексті згадати Зарваницю, де на Марійські Свята приходило на відправи дуже багато людей. Люди збиралися вже звечора, відправа була в лісі, при запалених свічках. Я був свідком, як люди принесли до лісу стіл, який служив престолом під час Служби Божої. На тих Богослужіннях, на яких я був, це були Богослужіння владика Василика, якого я знав ще з дитинства.

Ми приходили тоді до Владика з родиною допомагати йому збирати трави. В ті часи без приписки неможливо було отримати працю, хіба що сезонну. Владика не був приписаний і тому влаштувався на сезонну роботу збирати для аптеки трави. Багато родин по селах допомагали збирати трави Владичі, а потім вночі Владика приходив до цих сіл і служив там Службу Божу, сповідав. Таким чином Владика нас всіх притягнув до Церкви.

► Як ви зустріли вістку про легалізацію нашої Церкви?

Владика В. Війтишин: Ця вістка так раптово не прийшла. Перед тим було святкування 1000-ліття Хрещення Русі-України. 1000 років християнства на наших землях! А Церква Христова в підпіллі! Тому були складені списки людей за легалізацію Церкви і священників, які виходять з підпілля, з нагоди 1000-ліття Хрещення Русі-України. Були зібрані підписи і ми тоді поїхали у Москву, де ці всі документи хотіли вручити Горбачову (якраз тоді розпочався період «перебудови»). Нас тоді не прийняли, сказали що такої юридичної особи нема в Радянським Союзі. Ми, мовляв, можемо прийняти від вас ці документи як від громадян Радянського Союзу. Ми запротестували і сказали, що нас делегувала громада і від громади просимо

прийняти документи. Вони, однак, не погодилися це зробити. Ми знаходилися тоді в приймальні ЦК КПРС. Нас було шестеро: трьох єпископів і трьох священників. Було задумано, щоб було два покоління: покоління старше, це були єпископи (владика Филімон Курчаба, Софрон Дмитерко, Павло Василик) та отці Ігор Возняк (тепер митрополит Львівський), Григорій Сімкайло, брат владика Миколи, і я також був присутнім, був свідком цього. І ми змушені були оголосити голодування. В почекальню ми ходили біля 3-х днів і нас не хотіли прийняти. І якраз у почекальню ми оголосили голодування. Нас спасло те, що поки ми оголосили голодування, на нас натрапили журналісти із Заходу, яких в тих часах вже більше пускали до СРСР, і якраз владика дали інтерв'ю і заявили, якщо нас не приймуть, то о 5-й годині розпочинаємо голодування на Красній Площі. І сталося так, що за півгодини чи за годину до 5-ї про це повідомили всі радіостанції за кордоном. Це почули наші люди в Галичині. Спакували валізки і подалися в Москву, щоб там підтримати своїх владик. Таким чином це голодування продовжилось, продовжилось на Арбаті, і тривало до тих пір, поки не легалізували Церкву, тривало до осені, а ми приїхали навесні.

Питання ставив владика Петро Крик

ХГ

КРАХ КОНЦЕПЦІЇ «МОЛОДШОГО БРАТА»

Втім, з Україною ситуація була особлива: ігнорувати очевидні відмінності між населенням території сучасної України і населенням тодішнього Московського царства (мова, культура, спосіб життя) тих часів було рішуче неможливо, і виникла необхідність створення для України особливої доктрини. Водночас, тут було занадто дорого вести виключно завойовницько-каральну політику з «зачистками» аулів, як на Кавказі, тому прив'язування українців до росіян за допомогою ідеології і точкового

З 1654-го року Росія, як і всяка поважаюча себе імперія, намагається створити в Україні морально-ідеологічну базу для утримання в своїх кордонах новопрیدбаної колонії. Крім традиційних силових заходів, Москва завжди намагалася дати відповідь на питання «навіщо» і українцям, і своїм громадянам. Для підкорення найближчих територій (від Новгородської республіки до Білорусі з Україною) Москва використовувала тезу про «збирання російських земель», роззублених Рюриковичами, і православну релігію в якості релігійного доказу.

застосування репресій несло набагато менше витрат. Рішення було знайдено саме собою: все офіційне позиціонування українського народу щодо російського народу в складі російської імперії стало описуватися в концепції «молодшого брата».

УКРАЇНЦІ, ТАКІ Ж РОСІЯНИ, ТІЛЬКИ...

Власне, з поступовим впровадженням цієї концепції в умах російських людей виник стереотип про українців як про таких же росіян, які тільки трохи дивакуваті і трішки дурніші. Тобто вони ніби є, ці

дивні «хохли» з вишиванками і своєю смішною «мовой», але насправді, звичайно, їх немає, і вся ця їхня сільська псевдо-культура – дурниця від неробства. Концепція «молодшого брата» з одного боку прирівнювала т.зв. «малоросів» до т.зв. «великоросів»,

неначе даючи рівні права на участь в історичному шляху Росії, з іншого боку – завдяки безлічі бар'єрів і слабкій роботі соціальних ліфтів не дозволяла українцям остаточно асимілюватися з росіянами за століття перебування в російській імперії. Головним результатом концепції «молодшого брата» стало те, що Москві вдалося переконати і власне населення, і безліч українців у тому, що вони не мають власної повноцінної культури і не здатні побудувати власну державу.

Продовження на 3 стор. ►

► КРАХ КОНЦЕПЦІЇ «МОЛОДШОГО БРАТА»

▼ Продовження.
Початок на 5 стор.

УСІ – ЗРАДНИКИ

Особливої уваги заслуговує висвітлення історії України. Російським історикам вдалося створити картину світу, в якій майже кожен український політичний діяч, який посмів у відкриті виступити проти Москви, має імідж «зрадника». Мазепа, Петлюра, Бандера – середньостатистичний росіянин рефлексивно морщиться почувши ці прізвиська, хоча навряд чи здатний конструктивно пояснити, чому він не любить цих людей і в чому вони завинили. Водночас, більшість росіян поняття не мають, хто такий той же В'ячеслав Чорновіл, до якого підкопатися дещо складніше. У російській літературі багато полеміки і суперечок з приводу «білих» і «червоних», але дуже складно знайти хоч одне позитивне згадування про «петлюрівців», не кажучи вже про «бандерівців». Російські історики люблять багато писати про антипольські козацькі повстання XVII століття, або про героїзм українських червоних партизан у боротьбі з гітлерівцями, але всіляко замовчують про Крути і Холодний Яр. Виходить, що українці або героїчно билися пліч о пліч з росіянами (і, що примітно, завжди росіяни незмінно грали ключову роль у війні), або не билися взагалі. Підсумок всієї цієї історичної пропаганди величезно красномовний: безліч росіян переконані, що в усій українській історії був лише один великий діяч: Богдан Хмельницький, головним досягненням якого було приєднання Малої Росії до Московського царства.

ПРАВОСЛАВНІ «БРАТИ»

Втім, концепція «молодшого брата» поширюється не тільки на історію. На життєвому рівні серед росіян популярним є стереотип, що українці, це виключно сільські жителі (в кращому випадку переїхали в місто зовсім недавно). Тобто, українець – це обов'язково такий жлоб в шароварах, який «шокає» і «ГАкає», п'є горілку і постійно їсть сало, і не здатний ні

Україна. Президенти Росії – В. Путін, України – В. Янукович, Молдови – Н. Тімофті і Сербії – Т. Николич під час молитви на Володимирській Гірці в Києві, 27 липня 2013 року

на що, крім будівельних робіт або там свинарства. А українська мова, це не більше ніж діалект, зіпсована, ополучена російська мова, якою не створюються серйозні літературні твори і якою користуються тільки в глибокій провінції. Це міркування заперечує існування української інтелігенції та середнього класу, і дає кожному освіченому росіянину моральне право на те, щоб відчувати себе інтелектуально вище «хохлів». Концепція «молодшого брата» має на увазі, що українці не здатні на щось, що виходить за межі хуторянської культури. Кожен, хто робить щось виняткове, виділяється і називається «російським». Корольов запускає людей в космос? Він, безумовно, росіянин. Гоголь пише шедеври російською мовою? Без сумнівів, він теж росіянин. Патон будує мости? Богомолець лікує людей? Остроградський формулює теореми? Вони теж всі росіяни, само собою, бо українці на все це не здатні, а якщо і здатні, то тільки під наглядом російських кураторів. Південмаш, Завод ім. Малишева, ДніпроГЕС, 5 АЕС та багато іншого – українці, звичайно, ні краплі крові і поту не пролили, ні одного креслення не зробили для створення цих

об'єктів. Це все з'явилося виключно завдяки освіченій Москві, так.

У підсумку, концепція «молодшого брата» привела до важливого наслідку на сьогоднішній день: і українці, і росіяни отримали якусь ідею того, як можна виправдати окупацію українських територій Росією. Ця концепція давала, дає і буде давати ті потрібні слова, які доведеться підбирати чиновнику, пояснюючому вологодській жінці навіщо її син поперся воювати в Україну і помер там в бою. Також за допомогою неї завжди можна пояснити багатьом українцям, які ще вагаються, що «росіяни прийшли захищати», що вони «православні брати» і що їх окупація краще, ніж якщо б прийшли негри-американці і геї-європейці.

У той же час, незважаючи на все це, Росія завжди всіляко заперечувала саме існування української нації. Що й зрозуміло: приборкати людей, які усвідомлюють себе окремою нацією, завжди складніше, ніж безлике населення, яке «начебто і росіяни, а ніби і не зовсім». Концепція «молодшого брата» дозволяла, з одного боку, більш-менш пояснити відмінності між народами і якимось залагодити суперечності, з іншого боку,

надійно психологічно прив'язувала українців до Росії.

ПУТІН НИЩИТЬ «БРАТА»

Найцікавіше, що конкретно зараз Путін своїми руками руйнує концепцію «молодшого брата» в умах і росіян, і українців. Вся ця «антифашистська» вакханалія на російських ЗМІ бездумно руйнує вщент усталену догму про необхідність «спільного» шляху українців і росіян. У шаленому угарі патріотичної істерії російські політехнологи та ЗМІ явно перестаралися, визначивши як «злісних нацистів» і «натовських дармоїдів» всіх, хто підтримував Майдан, тобто мільйони українців без всяких перебільшень. Як так вийшло? Відповідь проста: помилилися. Поставили не на ту донецьку кримінальну конячку, яка своєю лихою мастю змогла об'єднати проти себе нечисленних націоналістів і весь середній клас України, створивши для Кремля жахливу ситуацію, яка обіцяє великі проблеми в довготерміновій перспективі.

УКРАЇНЦІ ЗМІНИЛИСЯ

Складно знайти адекватного українця, який би зараз підтримував дії Росії в Україні. Тільки ідіот не помічає, що в

боротьбі за Україну Кремль користується переважно послугами продажних політиків, корумпованих ментів, тітушек і інших негідників. Російські ЗМІ викрадають на українців дивовижну суміш з добірної брехні і образливої пропаганди. За якісь кілька місяців Путін налаштував проти Росії навіть тих українців, які завжди були більш ніж лояльні до неї. За якісь півроку навіть ті, хто прожив більшу частину життя в ССРСР, готові взятися за зброю для того, щоб українські території не було захоплено путінськими завойовниками. Тепер дуже складно когось тут переконати, що ми є «молодший брат» для Росії: з братами так не чинять, і взагалі спільне життя з таким «старшим братом» нічого хорошого не обіцяє.

Більш того, посилення антиукраїнська пропаганда має ще й серйозний ефект на самих жителів РФ. Просто зараз для росіян створюється новий образ ворога, причому, як би хто не старався, через незграбності виконавців основна ненависть скеровується в результаті не на Правий Сектор і на окремих «бандерівців», а на українців взагалі. На українську мову. На український прапор. Відповідно,

тепер змінюється і сприйняття українців як народу. Адже тепер росіянин, зустрівши українця де-небудь за кордоном, не може з упевненістю сказати, що той не бився з коктейлем Молотова в руках проти хлопців, яких підтримував Кремль.

НОВИЙ СЕНС СЛОВА «БАНДЕРІВЕЦЬ»

Це докорінно змінює абсолютно все. Зусиллями ЗМІ слово «бандерівець» тепер не відгомін давньої війни – це майже синонім слова «українець», і відноситься це слово до всіх, хто як-небудь підтримував Майдан. Тобто, до більшості населення України.

Бандерівець – це сила. Нехай зла й жорстока з точки зору росіян. Нехай неправильна і антиросійська. Але – все ж це сила. Ворог, з яким необхідно рахуватися. Ворог, який може дати здачі. Це не беззахисний дурний хохол, якому хоч плюю в очі – йому все Божа роса. Це той, з яким небезпечно жити під одним дахом і до якого страшно лізти з вказівками про те, як йому жити.

Якщо тепер відбудеться для Кремля диво і Україна повернеться в сферу впливу Росії – як тепер повернути назад концепцію «молодшого брата»? Як тепер пояснити мільйонам українців, що вони повинні скоритися і прийняти кремлівські правила гри, як приймали раніше? Як мільйони росіян змиряться з тим, що їм належить жити під одним дахом з народом фашистів, які нібито вбивали людей тільки лише за використання російської мови? Як розв'язати всі ці ідеологічні суперечності, викликані надмірно розпаленою пропагандою, яка була потрібна для вирішення тактичних проблем Путіна?

А ніяк. Ідіоти в Кремлі зараз в істерії самі руйнують все те, що створювали століттями їх куди більш талановиті попередники. І з кожним днем Україна віддаляється від них все далі.

Подано за livejournal.com/18371.html.
З російської переклав
О. Богдан Підлісецький

ЗБРОЮ НЕ ОСВЯЧУЄМО, а БТРИ ОКРОПЛЮЄМО

З ОТЦЕМ ЛЮБОМИРОМ ЯВОРСЬКИМ, ЗАСТУПНИКОМ КЕРІВНИКА ДЕПАРТАМЕНТУ ПАТРІАРШОЇ КУРІЇ УГКЦ У СПРАВАХ ДУШПАСТИРСТВА СИЛОВИХ СТРУКТУР УКРАЇНИ, МИ ЗУСТРІЛИСЯ У ДЕНЬ ЙОГО ПОВЕРНЕННЯ З ЗОНИ ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

ПРО ТЕ, ХТО ТАКІ КАПЕЛАНИ

Наші капелани, це священики, які виявили бажання відвідувати розташовані в їхній парафії військові частини. Департамент душпастирства силових структур України нашої Церкви активно працює з 2006 року. Наразі маємо 67 капеланів по всій країні.

Після початку воєнних дій на Сході до нас почали звертатися священики, які активно підтримували Майдан. Вони просили направити їх у зону АТО (зона бойових дій – Ред.), бо туди з мобілізації потрапило багато майданівців. Там уже побувало 12 наших капеланів, зараз їх десять. Ми відправляємо священиків щонайменше на місяць, бо якщо відряджати на тиждень-два, то відразу треба писати листа й про ротацію.

Звісно, вони працюють не на передовій, а в місцях постійної дислокації військовослужбовців. Зазвичай на такій базі є молитовна кімната або каплиця, а де не було, ми передавали намет. Існує розклад Богослужінь, є певний час, коли капелан перебуває у каплиці (вояки можуть поспілкуватися з ним там). Він також сам ходить по наметах і розмовляє з хлопцями.

Є й новації. Наприклад, деякі наші капелани, які знають різні мови, організують у зоні АТО курси, щоб бійці трошки розвіялися. Ми недавно в одній частині, де вже виник «клуб любителів італійської мови», поміняли священика, а до нього хлопці прийшли й кажуть: «Батюшка, ми тут італійську вчили, ви нас теж мусите вчити». Дякувати Богові, він її знає, а я йому ще й самоучитель привіз, тепер вчить далі.

ПРО ТЕ, ЩО ВІЙНА – НЕ МІСЦЕ ДЛЯ ПОВЧАНЬ

Часто вважають, що капеланське служіння подібне до роботи психологів. Добре, що у семінаріях священики її вивчали, бо є різні складні ситуації, коли капелан сам думає, як з них вийти.

Війна – не місце для повчань, вояки їх просто не сприймають. Там людям потрібна моральна підтримка. Я дуже не люблю, коли бійців вишиковують, і ти їх благословляєш. Це не те, так не має бути. З людьми треба розмовляти, питати, що їх турбує.

Часто ми лише слухаємо, бо хлопці просто хочуть виговоритися. Приміром, приходять хлопчина років 18-ти і каже, що на війні вперше почав замислюватися над своїм життям, колись чув, що люди сповідаються й сам би дуже хотів, але не знає, як це робити. Або: в мене вже є один хрестик, можна, я ще один візьму?

Буває, вояк розповідає, що коли їхав у зону АТО, посварився з дружиною, а зараз начебто помирився і хотів би до неї поїхати, а його не відпускають. А в когось дитина народилася, а ще хтось приходиться і каже: «Отче, я мушу повернутися, бо в мене троє маленьких дітей». І ти мусиш сказати йому з переконанням, що ти повернешся, а потім їхати й цілу дорогу молитися, щоб він повернувся, а пізніше телефонуєш і визнаєш, чи з тим хлопцем усе гаразд...

Звісно, не всі звикли спілкуватися із священиком: якщо в Західній Україні це звичайна річ, то у Східній такого контакту було мало. Тож іноді бійці приходять і кажуть, приміром, у мене на руці бородавочка, що з нею робити? А коли з ним півгодини поспілкуєшся, розумієш, що він прийшов не про неї питати, а про щось інше.

Буває, офіцер просить: зайдіть до наших хлопців, вони завтра знову виїжджають на бойове завдання, треба підтримати їхній дух. Це ж люди, і ти дивишся в очі і бачиш велику надію, сум, переживання... Іноді візьмемося за руки і разом помолимося «Отче наш», буває, що стоїмо, спілкуємося і двоє пустимо сльозу... І це теж допомагає.

Іноді чуєш від вояків, мовляв, я хочу свою сім'ю захищати, а не тут невідомо що. І тоді священик каже, що Україна – це твоя мати, і якщо тебе тут не буде, то війна завтра прийде до твого дому, нам випало боронити свій край, і ми мусимо це робити.

ПРО ТЕ, ЩО СКЛАДНО І ДЛЯ КАПЕЛАНІВ

Що найважче? По-людськи – їхати тими фронтовими дорогами, бо ніколи не знаєш, чи правильно тебе веде GPS, чи ти зараз заїдеш на український блок-пост, чи на інший і тоді доведеться російською мовою спілкуватися, щоб тебе сприйняли за свого. Дякувати Богові, мені цього робити ще не доводилося.

А в духовному сенсі важко, коли хлопці потрапляють у скрутну ситуацію. Адже недавно ти там був, спілкувався з ними, разом молився, а тут по радіо чуєш, що їх узяли в кільце і обстрілюють. Ти звідти вже поїхав, але здається, якби був поруч, то міг би їм чимось допомогти, захистити. Не знаю, чим би я їх захистив, мабуть, стояв би й молився, але у цей час хочеться бути з ними. Це важкий момент...

ПРО ВБИВСТВО НА ВІЙНІ І ОСВЯЧЕННЯ ЗБРОЇ

Нашим капеланам часто доводиться розмовляти з хлопцями про військовий обов'язок і християнські принципи. Усі вони вивчали теорію справедливої війни, але на практиці застосовувати теоретичні постулати набагато складніше. Приміром, коли людина каже: «Я не хочу, не можу вбивати, і від того мучусь», ніяка теорія, що на війні це виправдано, бо вона має право на захист, не спрацює. Тоді треба дивитися на конкретну людину. Якщо вона відчуває, що скоїла великий гріх, її треба підтримати, пояснити, що її гріх є наслідком чужого гріха, бо хтось прийшов і напав на неї, а вона виконувала свій обов'язок.

Ми уникаємо освячення зброї, а кропити БТР погоджуємося, бо це машина, а ми ж благословляємо транспортні засоби. Однак ми завжди акцентуємо, що ніколи не благословляємо залізо, а окроплюємо його для того, щоб воно зберегло людське життя. А коли ми кропимо хлопців, які стоять у уніформі зі зброєю, або хтось приходиться з нею на сповідь, бо не має права залишати, ми на це не звертаємо уваги. Ми бачимо перед собою людей, які служать українському народу, а ми служимо їм.

ПРО ТЕ, ЩО ПІДТРИМУЄ МОРАЛЬНИЙ ДУХ ВІЙСЬКОВИХ

Вояків дуже підбадьорює, коли ми кажемо, що наші священики добровільно приїхали у зону АТО, аби їх підтримати. Тоді вони краще усвідомлюють і своє покликання. Їм дуже потрібно постійно казати, що Україна ними пишається, що всі наші парафії кожного дня о 9 годині вечора моляться за них і за мир. І коли священик висловлює

ту повагу від українців, коли місцеве населення говорить їм «дякуємо вам», бійці тоді запалюються і хочуть далі робити добро.

Ми підтримуємо з ними зв'язок через капеланів і питаємо, чим можемо допомогти, приміром, чи всі мають бронжилети. Якщо чогось бракує, оголошуємо збір по парафіях. Цього разу ми привезли медикаменти для персональної аптечки військовослужбовців. Зараз у нас акція – робимо збірку кросівок. Розміри беремо середні – 42-43, замовляємо певну кількість. Знаєте, там нічого забагато не буде.

Ми також організували збір дитячих малюнків і листів підтримки для вояків, а потім, коли заходили до ідальні поїсти каші, бачили, що вони їх розглядають, читають, і це їх збадьорює.

Військовим у зоні АТО треба не доводити, а завжди підкреслювати, що вони сьогодні найважливіші в країні, бо дбають про нашу безпеку і спокійний сон. Ми мусимо щодня їм це казати.

ПРО ТЕ, ЩО СХОДУ ТРЕБА ВІДКРИВАТИ НЕ ОЧІ, А СЕБЕ

Капелани у всьому світі працюють не тільки з військовими, а й з населенням. Так само й наші священики на Сході. Раніше до них ставилися з упередженням, але поступово це зникає. Мені один священик розповідав, що вже після звільнення Слов'янська поїхав у місто, а його там запитують: «Ви звідки?». Та я, каже, з Коломийщини, гуцул. А йому одна жіночка каже: «Велике спасибі, що ви до нас приїхали!». Зараз уже населення нашим військовим у Слов'янську їсти приносить, хоча ще недавно дуже тишилося терористами і підтримувало їх. А тепер у них почали відкриватися очі на українську армію.

Приміром, зі мною був випадок на Сході. Нас зі священиком підвозила на машині жінка, дуже упереджена до українських військових. Їх там просто зазомбували, що, мовляв, вони прийдуть і повірять усі села і взагалі бозна-що робитимуть. Підїжджаємо ми до українського блок-посту, нам назустріч виходить симпатичний десантник, вітається з жінкою російською мовою і цілує їй руку. Вона потім казала,

що нічого подібного не могла навіть уявити!

Та й під час останньої поїздки у зону АТО я переконався, що на Сході живуть дуже добрі люди. Ми вже поверталися і шукали в Ізюмі нічліг. У готелі місць не було, нам порадили зупинитися в приватному секторі. Нас там так гарно прийняли! Господиня розповіла, що спочатку була біло-блакитною і за Януковича, а сьогодні, каже, нам очі відкрилися, ми любимо Україну і підтримуємо Президента. Знаєте, я бачу там майбутнє, але, можливо, людям на Сході потрібно відкривати не очі, а себе.

ПРО ТЕ, ЧИ ХОДИТИ У БАРИ ТА РЕСТОРАНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Іноді чуємо від хлопців у зоні АТО, що ми тут воюємо, а там по барах, ресторанах гуляють. Я довго потім над цим думав, мені в голові не вкладалося, як таке може бути, адже поруч скільки хлопців гине... Кожного дня чуємо про загиблих, тобто зараз кожний день для України жалобний. Якщо ми християни, то повинні це усвідомлювати і кожен день бути в молитві. Ми маємо бути солідарні з військовослужбовцями, і ті кошти, які витрачаємо у цей час на забави, краще спрямувати їм на допомогу. Повірте, це приносить колосальну радість! Я не кажу, що треба закривати кав'ярні чи ресторани, але є гуляння-святкування, а є обід. Звісно, життя продовжується, ми не можемо сісти, скласти руки і тужити, бо війна. Фанатизм тут не потрібен, але треба думати про форми тієї солідарності з нашими побратимами, які сьогодні перебувають у дуже складних умовах.

ПРО ТЕ, КОЛИ СВЯТКУВАТИМЕМО ПЕРЕМОГУ

Звичайно, на війні як на війні, можна почути і нецензурну лайку, і стикнутися з хамством чи нерозумінням, але здебільшого наші військові дуже моральні люди. Вони у всьому підтримують одне одного, ніколи не залишать пораненого на полі бою. Це приклад для всіх. Дай Боже нам усе це пройти і на таких прикладах будувати українську свідомість.

**Укрінформ, розпитувала
Надія Юрченко**

В УКРАЇНІ ПРОГОЛОШЕНО ЧАСТКОВУ МОБІЛІЗАЦІЮ

Колись Сашко Бойченко розповідав. Коли він у листопаді 2004 року збирався на Майдан, його дідусь (нині вже небіжчик) сказав: – Куди ж ти їдеш, Саша? Ти ж воєнному ділу не обучений. Ми ж, певна річ, сміялися з цих слів. Особливо сьогодні вони кумедно звучать, коли порівнювати той «помаранчевий Майдан» із усім, що сталося за останні 8 місяців і досі відбувається з нами. Але-але. Дідусь правильно сказав. Принципово правильно.

Оце постійно тепер думаю про власну «необученість» воєнному ділу... Я ж від цієї армії все життя тікав, косив і уникав. Пацифізм на тлі повного розвалу збройних сил був виправданням цілком прийнятним і вибачливим. Ми здобували вищу освіту в тому числі ще й для того, щоб не йти в армію. Так навчання з п'яти років перетворилося на десять. І я навіть подумати б ніколи не міг, що сьогодні, з травмою ноги, яка часами дається взнаки, і короткозорі-

стю серйозно міркуватиму про армію і що туди треба йти. Навіть для того, щоб здобути бодай якийсь рівень «обученості», щоб не стати просто гарматним м'ясом.

А поки що тільки й залишається, що стискати безсило кулаки від звісток про чиюсь загибель на Сході і знати, що з кожною людиною гине якась часточка тебе, тебе – що все життя тікав, косив і уникав. І, зрештою, не уникав. Сумління всього цього не подарує. Хтось гине, хтось калічиться, а хтось буде все життя ходити всередині з почуттям провини. Таких, як я, може врятувати від цього почуття лише загальна мобілізація. Так читачі Ремарка стають героями Ремарка. Все змінилося. Все. Добре, хоч крові не боюсь...

Андрій Боднар (з Фейсбука)

Привітання. Неочікувана зустріч друзів поблизу Слов'янська. Українські воїни, які довго себе не бачили. С-на: Анастасія Власова

Святий Юр на поштівці Юзефа Едера (1831-1903)

У ЦЕНТРІ ЛЬВОВА ВІДКРИТО ДВА НЕВІДОМИХ НАУЦІ ДАВНЬОРУСЬКІ ХРАМИ

Раніше загальноприйнятою для науковців була концепція т.зв. казимирівського Львова, яку випрацювала польська історіографія ще в міжвоєнний період, і згідно з якою увесь середньовічний Львів – в межах оборонних мурів – був закладений польським королем Казимиром.

у підземеллях було виявлено залишки споруд княжих часів (цілі ділянки відносно добре збереженої цегляної і кам'яної кладки до XIII ст. включно), які – в частково перестроєному вигляді – були включені домініканськими будівничими під час побудови на цьому місці свого монастиря, починаючи з 1390-х років. Особливий інтерес представляє частина склепіння «додомініканського періоду», яка вимурувана у техніці т.зв. балканської кладки з використанням рядів плінф (давньоруської цегли), а також фрагмент білокам'яної складнопрофільованої деталі від вхідного portalу пізньороманського типу тощо.

Отже, і археологічні, і архівні джерела свідчать про існування на місці колишнього Домініканського монастиря у Львові величній кафедральній святині, найвірогідніше, з посвятою св. Йоана Хрестителя, яка була збудована ще давньоруськими князями з династії Романовичів і яка передувала появі на цьому місці пізніших за часом домініканських споруд.

А от тепер увага: що каже історична наука про теоретичну ймовірність існування у давньоруському Львові такого великого (у всіх смислах) храму? По-перше, до останнього часу мало надавалося значення тому факту, що з 1270 р. Львів став столицею Руського князівства, до якого в той час входили такі давні

й могутні міста як Київ, Володимир, Сівер, Пінськ та інші з їхніми на увесь світ відомими величавими мурованими соборами і князівськими палатами. Природно, що будучи стольним градом, Львів просто не міг не мати свого архікафедрального собору. І собор цей мав стояти не десь на околиці, а таки в самому місті – в межах мурів та інших оборонних укріплень. І у всьому – добре вивченому на сьогодні львівському Середмісті – найбільш придатним і відповідним для цього місцем була найвища його ділянка – там, де в пізніший час був вибудований Домініканський монастир. Саме на цьому місці і стояв до 1370 рр. відомий з писемних джерел Мегалі Екклісія – архікафедральний собор св. Йоана Хрестителя. До останнього часу на роль такого собору, тобто «головного храму княжого Львова» пробували висувати невеличку муровану церкву св. Миколая, що стоїть при теперішній вул. Б. Хмельницького і яку датують кінцем XIII ст. Але таке ототожнення є засадничо помилковим, оскільки:

1. Свято-Миколаївська церква є занадто мала і дуже камерна, щоб бути презентантом кафедральної святині.

2. Розташована ця церковця за межами міських укріплень княжого Львова, а отже, вже принципово не може бути «головним храмом міста».

3. Ідею вважати Свято-Миколаївську церкву при сьогоdnішній вул. Б. Хмельницького «головним собором княжого Львова» нам підкинули польські історіографи міжвоєнного періоду.

Таким чином на сьогодні достатньо виразно і все чіткіше почала вимальовуватися – альтернативна до «казимирівської» – нова концепція культурно-релігійного розвитку давньоруського Львова, яку можна назвати «концепцією двох храмів».

Чому одразу двох храмів? Та тому, що після втрати українцями свого архікафедрального храму св. Йоана Хрестителя (на місці пізнішого Домініканського монастиря), його статус – як церковно-організаційного та митрополічного осередку і, можливо, єпископського двору – був перенесений на розташовану поруч ділянку – на територію сьогоdnішнього подвір'я Свято-Успенського храму на вул. Руській. Саме тут близько 1370-х років з'явилась та друга владична церква, від якої зараз на поверхні не залишилося й сліду, але фундаменти якої (з численними підземними криптами із захороненнями найбільш видатних світських і церковних достойників) ще й досі, мабуть, спочивають десь під плитами нинішнього подвір'я Свято-Успенської церкви.

Микола Бандрівський, кандидат історичних наук, археолог, подано за ІА ZIK

галом), що їх розбивка (тобто, ринкової площі та довколишньої вуличної сітки) чомусь побудована виключно на давньоруських мірах довжини, а отже, слід говорити про появу львівського Середмістя – в межах оборонних мурів – ще за княжих часів.

Правомірність такої постановки питання доводять і дані археологічних розкопок останніх років, які підтвердили, що саме центральна частина сьогоdnішнього Львова (в межах колишніх оборонних укріплень) є найбільш давньою. Про це свідчать залишки житлових, господарських і оборонних споруд, які були відкриті, наприклад, під час розкопок 1997 року в підземеллях колишнього єзуїтського костелу (дослідження автора), біля колишньої гауптвахти, в ряді місць на пл. Ринок і на вул. Руській, біля Латинської катедри, у дворіку на вул. Вірменській, на розі вул. Вірменської та вул. Краківської та в інших пунктах.

Кардинальним чином ситуація почала змінюватися з жовтня-листопада 2012 року, коли розпочалися архітектурно-археологічні роботи в підземеллях колишнього Домініканського монастиря. Уже в травні наступного, 2013 року, отримані результати приголомшили:

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті. Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5